

Focșani

22 — 24 septembrie 1983

Al treilea „Panoramic românesc de balet contemporan“

Alexa Mezincescu (graclă, sensibilă, fragilă) și Ștefan Bănică (de o nobilă eleganță și flexibilitate), în scena „filtrului magic“ din Tristan și Isolda

Pentru a treia oară, orașul Focșani s-a dovedit o gazdă primitoare pentru manifestarea numită *Panoramic românesc de balet contemporan*, organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, de Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale (A.T.M.) și de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Vrancea. Pentru a treia oară, așadar, s-a încercat o examinare, necesară, a stadiului actual, a forțelor existente, a realizărilor dobândite și a perspectivelor unui domeniu artistic mai puțin explorat, nu numai în publicistica noastră culturală, ci și în cadrul instituțiilor anume profilate a-i acorda condițiile indispensabile dezvoltării. Încercarea, în ciuda unor neîmpliniri, s-a justificat pe deplin.

Cele trei seri ale „panoramicului“ au fost dedicate, fiecare, câte unui grup de creație: trupa de balet a Operei Române din București, grupul de dans „Contemp“ și trupa de balet a Liceului de Artă din Cluj-Napoca, „Ars choreographica“.

Prima seară ne-a demonstrat coexistența, în cadrul trupei de balet a principalului teatru liric al țării, a unor orientări variate, mergînd de la dansul clasic academic (Adagio din *Precauțiuni inutile* de Herold Lurchberry) pînă la cele mai moderne căutări în direcția expresivității corpului uman, orientări aparținînd creației aceleiași coregrafe, Alexa Mezincescu, extrem de dotată balerină, de formație clasică, și animată de o pasiune devorantă pentru frumos, pentru perfecțiune, pentru progresul acestei arte.

Dansul clasic academic din Pre-cauțiuni inutile

Frumusețe plastică și expresivitate a mișcării, realizate de Alexa Mezincescu cu trupa Operei Române și cu elevii Liceului de Artă „George Enescu“

Păstrind uneori ca bază de pornire dansul clasic, dar înfringându-i din ce în ce mai decis canoanele, lucrând cu balerini inzestrați, fie din trupa Operei, fie elevi ai Liceului de Artă „George Enescu“, Alexa Mezincescu a realizat momente remarcabile de frumusețe plastică și expresivitate a mișcării în *Sonata pentru clarinet solo* de Tiberiu Olah (Nicoleta Iosifescu și Stela Viorică), *Concertul pentru violoncel* de Anatol Vieru, *Adagio* de John Atarax, alternându-le cu scene de crescândă complexitate, ca excelentul fragment din *Simfonia în Do* de Stravinski. Pe fondul dramatic al muzicii ni se înfățișează — în mișcări și ritmuri ce îmbină clasicul cu modernul, mobilitatea corpului, cu aceea a mimicii, balerinii dovedindu-se a fi în același timp actori — povestea unei iubiri frustrate, destinele unor ființe oprite de tirania unei mame despotice (vagi ecouri din *Casa Bernardei Alba*), admirabil întruchipată de Nicoleta Iosifescu. Punctul culminant al seriei l-a constituit *Timpul cerbilor*, pe

muzica lui Tiberiu Olah, o admirabilă sinteză poetică între sunet (cor și orchestră) și mișcare, evocând tensiunea dramatică dintre om și natură, emoționantă prin plasticitatea imaginii de ansamblu, prin organicitate, prin puterea de sugestie învăluitoare, polisemică, trezind asociații cu îndepărtate timpuri mitice românești reverberând în spiritualitatea contemporană. Încheierea cu scena „filtrul magic“ din *Tristan și Isolda* pe muzica lui Wagner ne-a reamintit de valorile expresive ale dansului clasic, mereu actual, mereu capabil să emoționeze, atunci când este realizat în spirit creator, cu talent și vibrație, de balerini de înaltă clasă, ca Alexa Mezincescu (gracilă, sensibilă, fragilă) și Ștefan Bănică (de o nobilă eleganță și flexibilitate), într-o deplină armonie și incandescență comunicare.

Citeva creații mai vechi și mai noi ale grupului „Contemp“, în coregrafia Adinei Cezar și a lui Sergiu Anghel, ne-au înlesnit înțelegerea și aprecierea progra-

mului estetic al acestui mic și valoros grup, care, deși se află în al zecelea an de activitate, apare sporadic în public, din cauza unor condiții organizatorice precare. Grupul tinde, declarându-și apartenența la coregrafia „fără poveste”, spre exprimarea unor stări, a unor sentimente, a unor ideii proprii omului contemporan, lumii contemporane, relațiilor între oameni, în forme esențializate, în formule lapidare, în care mișcarea atinge cote de înaltă tensiune, urmărind elocvența mai mult decât frumusețea plastică. Uneori, tendința spre generalizare, spre abstractizare se concretizează în forme de un intelectualism rece (ca în bucata *Despre desfășurare* pe muzică de Bach, interpretată de Mihaela Feher, sau în *Teoremă*, pe muzică de Miles Davis), alteori rafinamentul mișcării reușește armonii de ansamblu, susținute, deși în opoziție cu ele, de ritmurile contrastante (*Ars choregrafica*, pe muzică de Cornel Țăranu), grația și frumusețea gestului învăluie ideea într-o aură poetică (*Vioara zburătoare*, pe muzică de Bach, în interpretarea Lilianeî Tudor), umorul adaugă ritmuri sprințare și comunicativitate exuberanței imaginative (*Dragă Wolfgang*, pe muzică de Mozart), emoția încarcă mișcările cu un conținut uman tradus în ritmuri legănate, contagioase (*Vals final* pe muzică de Dave Brubeck) sau în izbucniri dramatice de profund adevăr psihologic (*Selfing* — ce cuvânt?! — dansat cu frenezia de cei doi coregrafi). Piesa de greutate a spectacolului o constituie *Adagio* de Albinoni, dansat de Sergiu Anghel, Adina Cezar și Liliana Tudor. Claritatea și complexitatea ideii (aspirația și eforturile omului de a-și depăși propriile limite și de a atinge infinitul), bogăția limbajului și dozarea infinitezimală a fiecărei mișcări, a fiecărui gest, alternând stările și ritmurile avîntate cu prăbușirile, chinul, cu speranța, dau ansamblului caracterul de operă finită, de maturitate.

În cea de-a treia seară, elevii Liceului de Artă din Cluj-Napoca au prezentat o suită de piese realizate sub conducerea coregrafului Adrian Mureșan, demonstrînd o bună pregătire profesională, diversitatea de mijloace mergînd de la exercițiile de expresivitate corporală la pantomimă, imbinînd umorul cu gingășia, ritmul, cu grația, atingînd performanțe de complexitate în piesa *Valul* pe muzică de Jean Michel Jarre. Dealtfel, acest compozitor pare să exercite o adevărată fascinație asupra grupului coregrafic clujean, cel puțin jumătate din piesele prezentate avînd la bază creația sa muzicală, sugestivă, ce-i drept, dar — după părerea mea — prea abuziv folosită în acest spectacol.

Si, iată, una dintre întrebările provocate de cele trei spectacole văzute la

Focșani: care e baza muzicală a baletului românesc contemporan? N-ar trebui oare coregrafii noștri să exploreze și să valorifice mai insistent virtuțile de sugestivitate ale muzicii românești, îndeosebi contemporane, care exprimă ea însăși spiritualitatea omului de azi? Cele câteva piese prezentate în festival, pe muzică de compozitori români — Tiberiu Olah, Anatol Vieru etc. — au demonstrat ce sursă fertilă de inspirație poate fi creația muzicală originală pentru arta dansului. Cred chiar că ar trebui făcute eforturi pentru ca, prin colaborarea creatoare între compozitori și coregrafi, să se realizeze lucrări de balet integral noi, de o unitate de concepție și de transpunere artistică indisolubilă.

A doua întrebare pornește de la constatarea că toate cele trei spectacole au fost, de fapt, suite de piese scurte independente, exprimînd mai mult sau mai puțin limpede o idee, o stare, un sentiment. N-ar fi oare timpul să se încerce crearea unui spectacol integral, structurat pe o idee sau pe un sistem de idei, în orice caz pe un libret sau scenariu original și cu muzică originală?

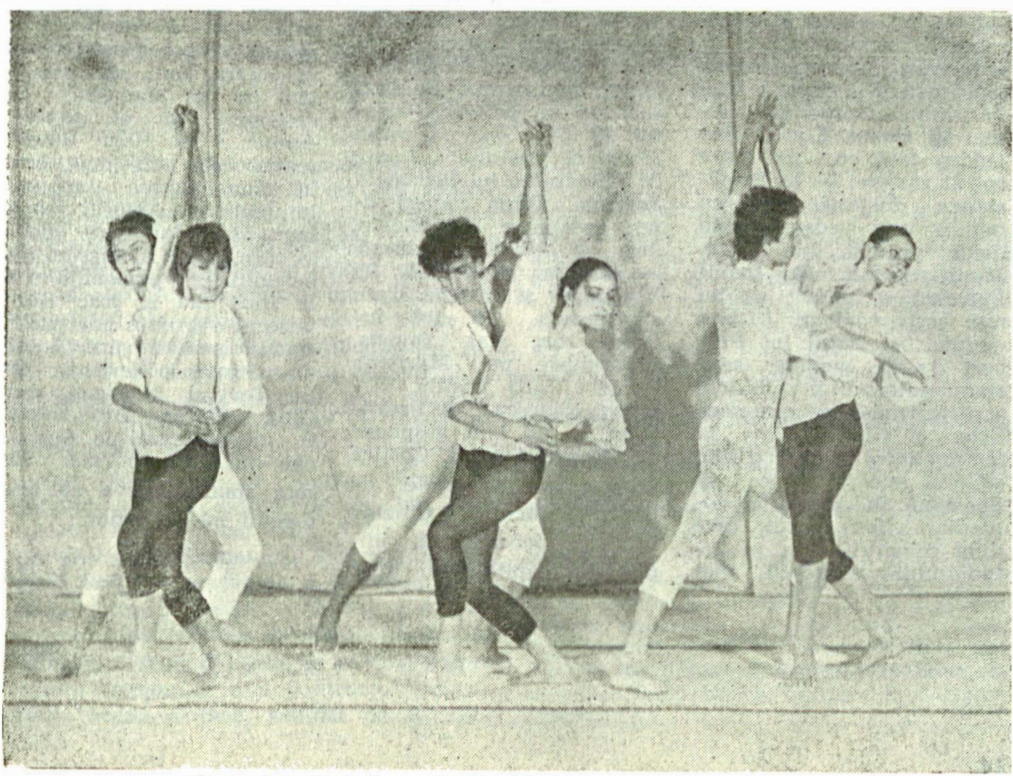
Lumea contemporană, cu bogata ei problematică umană și socială, oferă creatorilor de artă de toate genurile, inclusiv coregrafilor și muzicienilor, o sursă inepuizabilă de meditație pentru elaborarea unor opere de largă respirație, străbătute de patos revoluționar, opere care să exprime năzuințele și lupta omului pentru înfăptuirea celor mai înalte idealuri ale umanității și, totodată, opere care să dezvăluie viața lăuntrică a omului de azi, tumultul sentimentelor, gîndirea sa inaripată.

Manifestarea de la Focșani a evidențiat posibilitățile de expresivitate și comunicativitate ale dansului contemporan, existența unor forțe, a unor energii creatoare, a unor talente în acest domeniu, care trebuie sprijinite și stimulate pentru a merge mai departe, pentru a atinge trepte superioare de realizare artistică, pentru îmbogățirea limbajului și crearea unor opere de amploare și de durată.

Idei prețioase, în acest sens, au fost emise în cadrul colocviului cu tema „Căi de dezvoltare a coregrafiei românești contemporane”, condus cu pricepere de Luminița Vartolomei, cu care s-a încheiat festivalul și la care au participat E. Elian, A. Hoffman, Th. Mănescu, Adina Cezar, Lucia Dugneanu ș.a. S-a remarcat, între altele, nevoia unor teoretizări, a unor dezbateri cu caracter general și aplicat, asupra stadiului, condițiilor și perspectivelor baletului contemporan. Considerațiile despre necesitatea unor cercetări de estetică generală, asupra problematicii baletului, care ar oferi substanțiale teme de meditație cu privire la esența și limbajul artei, deschid, fără, în-

Piesa de greutate a grupului „Contemp“ : Adagio de Albinoni, dansat de Sergiu Anghel, Adina Cezar și Lillana Tudor

Elevii Liceului de artă din Cluj-Napoca au prezentat o suită de plesci imbinând umorul cu gingașia, ritmul, cu grația...

dială, perspective teoretice demne de tot interesul. S-a semnalat de asemenea (Sergiu Anghel) nevoia unei documentări, a unei informări mai bogate despre activitatea și evoluția unor mari trupe și creatori coregrafi de peste hotare, nu pentru a le imita, ci pentru a nu ne apuca să reinventăm roata.

Meritorie prin valoarea spectacolelor prezentate, prin posibilitatea oferită schimbului de experiență concretă, de idei și de opinii, manifestarea de la Focșani a confirmat, pe lângă stadiul, cău-

tările și perspectivele promițătoare ale domeniului, necesitatea unui sprijin mai susținut din partea autorităților culturale și din partea instituțiilor de spectacol capabile a încuraja inițiativele creatoare, încercările, experiențele. Poate că activizarea secției de balet a A.T.M., precizată în cadrul dezbaterilor de la Focșani, ca și colaborarea acestora cu celelalte secții, va avea urmări benefice. Premisele există.

Margareta BĂRBUȚA

„Rampă“, acum 50 de ani, octombrie 1933

La 50 de ani (nemărturisiiți în gazetă!), Maria Filotti, actriță și profesoară, declară: „Munca este pentru mine o adevărată voluptate, iar seara, când îmi fac bilanțul zilei, tot mi se pare că n-am realizat îndeajuns“. Într-adevăr, această exemplară actriță a muncit până în ultimele clipe ale vieții... ● Coana Lucica Bulandra față cu... un mare rol al carierei — în *Profesiunea doamnei Warren* (noi o vom vedea... peste două decenii, pe scena Municipalului). ● Camil Petrescu e hotărât să nu mai scrie romane. *Ultima noapte... și Patul lui Procust* sînt... geniale (sentința autorului!). Clasicul scriitor redevine matematician și filosof. Pînă la *Un om între oameni* (1953), să mai avem răbdare! ● Se pune în repetiție comedia „Escu“, prin care deja celebrul autor al *Titanic*-ului vrea să mai

atingă o dată suta de spectacole într-o stagiune! *Scrisoarea pierdută* o atinsese într-o jumătate de veac... ● Apropo, ce nune mari mai sînt pe afișul nemuritoarei piese? Cetățeanul este tot nenea Iancu Brezeanu, iar Zoe — Mița Filotti. Se pregătesc pentru rol Eugenia Zaharia și Elvira Godeanu. ● Și Gogu Ciprian „forțează destinul“. Apare în melodrama lui Bernstein *Samson*. După copleșitoarea creație a lui Storin, deh... ● *Alhambra tubește* — desigur, pe textele lui Vlădoianu și Nicușor Constantinescu. Să tot iubești, din stal, revista, privindu-le pe Marilena Bodescu, Silly Vasiliu, Virginica Popescu... ● Prevăzător ca un bun gospodar din Vasluiul natal, Costică Tănase se pregătește de iarnă. A închiriat „Cinema Rio“ și, deocamdată, împinzește capitala cu afișe

anunțînd „mare montare cu decoruri de la Paris“ (se putea altfel?). Se trece cu grijă numărul balerinelor, patruzeci. ● Victor Eftimiu traversează iarăși, cu pasul ferm, Piața Teatrului. Se reia *Cocoșul negru*, feerie care va da de lucru întregii trupe a Naționalului. Și presei de teatru, mai încapă vorbă? ● Tony Bulandra, V. Maximilian, G. Storin, pe afișul puternicei drame ● lui László Ferenc, *Sărutul în fața oglinzii*. Complicata psihologie a eroilor fi atrage și pe spectatori și pe actori. Dar... să-l așteptăm pe Ion Manolescu, să descopere și el textul. Atunci... ● Nicu Bălțățeanu este din nou Ion, în dramatizarea romanului omonim. Actorul joacă impecabil, dar care spectator poate fi mișcat de nelegiuirile personajului? În ițari sau în frac, Bălțățeanu e frumos „de pică“ (motiv pentru care e și un pătimaș pokerist!) ● La Teatrul Național din Cluj, Ștefan Braborescu îl interpretează pe Spirache din *Titanic-Vals*. Să mai spună cineva că ardelenii nu au umor...

I. N.